INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN : 2277-7881; IMPACT FACTOR – 5.818; IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
VOLUME 7, ISSUE 8(2), AUGUST 2018

సినారె 'ప్రపంచ పదులు'- సామాజిక దృక్పథం

డా.జె.నీరజ
అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ (తెలుగు)
అకడమిక్ ఆఫీసర్
కమీషనరేట్ ఆఫ్ కాలేజియేట్ ఎడ్యుకేషన్
హైదరాబాద్

వ్యాస సంగ్రహణం

ఈ పరిశోధనా పత్రం డా. సి. నారాయణరెడ్డి గారు సృష్టించిన వినూత్న ప్రక్రియ 'ప్రపంచపదులు'లోని వస్తుభావనలు, కవితా నిర్మాణం, లోకరీతులపై కవికున్న దృక్పథాన్ని సమగ్రంగా విశ్లేషిస్తుంది. ఐదు పాదాల నిర్మాణంతో కూడిన ప్రపంచపదులు సమాజ గమనాన్ని, మానవ ప్రవృత్తిని, ప్రకృతిలోని అంతస్సూత్రాలను అద్భుతంగా ఆవిష్కరించాయి. మిశ్ర, చతురస్ర, ఖండ, త్రిస్ర వంటి నాలుగు రకాల మాత్రా ఛందోగతులలో నడిచే ఈ ప్రక్రియ, బాహ్య జగత్తుకు మానవ అంతరంగానికి మధ్య ఉన్న తాత్విక సంబంధాన్ని శోధిస్తుంది.

ప్రస్తుత వ్యాసంలో సినారె రచించిన ఎనిమిది విలక్షణ ప్రపంచపదుల అంతరార్థాన్ని క్షుణ్ణంగా చర్చించడం జరిగింది. అధికారం, స్వార్థం, కాలప్రవాహం, జీవన సార్థకత, మూలాన్వేషణ, అల్పత్వంలోని మహాశక్తి వంటి వైవిధ్యభరిత అంశాలను కవి స్పృశించిన తీరు ఇక్కడ విశ్లేషించబడింది. సూక్ష్మరీతిలో స్థూలాన్ని దర్శింపజేస్తూ, సమాజ హితాన్ని కోరే సినారె తాత్విక చింతనను, ఛందోవైవిధ్యాన్ని ఈ పత్రం మౌలికంగా అవగాహనను ఆవిష్కరిస్తుంది.

ఉద్దేశాలు

- తెలుగు సాహిత్యంలో సినారె ప్రవేశపెట్టిన 'ప్రపంచపదులు' ప్రక్రియ విశిష్ట కవితా నిర్మాణాన్ని, ఛందోగతులను పరిచయం చేయడం.
- ప్రపంచపదులలోని మానవతావాదం, సామాజిక స్పృహ , తాత్విక వస్తుభావనలను శోధించడం.
- ప్రకృతి నియమాలకు, మానవ అసహాయతకు , జీవన సార్థకతకు గల సంబంధాన్ని నిరూపించడం.
- లౌకిక సరిహద్దులను దాటి సాగే మానవ ఆలోచనా పరిధిని, సానుకూల మార్పుకున్న ప్రాముఖ్యతను సమాజానికి చాటిచెప్పడం.

తెలుగు సాహిత్య వనంలో జ్ఞానపీఠ పురస్కార పరిమళాలను వెదజల్లిన మహోన్నత కవి, ఆచార్యులు డా. సింగిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి (సినారె). వీరు కేవలం సాంప్రదాయ సాహిత్యానికే పరిమితం కాకుండా ఆధునిక వచన కవిత్వంలోనూ తనదైన ముద్ర వేశారు. మానవతావాదం, సామాజిక స్పృహ సినారె రచనలలో ప్రధానాంశాలు. ఆయన రాసిన 'విశ్వంభర' కావ్యానికి భారతీయ సాహిత్య రంగంలో అత్యున్నతమైన జ్ఞానపీఠ పురస్కారం లభించింది. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డుతో పాటు భారత ప్రభుత్వం నుండి పద్మశ్రీ, పద్మభూషణ్ వంటి ప్రతిష్ఠాత్మక పురస్కారాలను ఆయన అందుకున్నారు.

సాహిత్య లోకంలోనే కాకుండా తెలుగు చలనచిత్ర రంగానికి సినారె చేసిన సేవలు అనన్యసామాన్యమైనవి. 'గులేబకావళి కథ' చిత్రంలోని 'నన్ను దోచుకొందువటే...' అనే పాటతో ప్రారంభించి, వేలాది గీతాలను ఆయన రచించారు. పండితులని మెప్పించే క్లిష్టమైన పదబంధాలతో పాటు, పామరులని సైతం ఊగించే సరళమైన శైలి ఆయన సొంతం. రాజ్యసభ సభ్యుడిగా, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షులు సేవలందించిన సినారె, తన అద్భుతమైన ప్రసంగాలతో, గజళ్ళతో తెలుగు భాషా వికాసానికి ఎనలేని కృషి చేశారు. అక్షరాన్నే శ్వాసగా మార్చుకుని, చివరి శ్వాస వరకు తెలుగు భాష కోసమే జీవించిన సినారె తెలుగు సాహిత్యంలో ఛందస్సుకు, కొత్త ప్రయోగాలకు పెట్టింది పేరు. సినారె సృష్టించిన ఒక అద్భుతమైన, విలక్షణమైన కవితా ప్రక్రియ 'ప్రపంచ పది'.

సాధారణంగా పద్యాలలో ద్విపది (రెండు పాదాలు), చతుష్పది (నాలుగు పాదాలు) లాంటివి ఉంటాయి. బాల్యం నుండి ఉర్దూ భాషను చదివిన సినారె పర్షియన్ నాలుగు పాదాల కవితా ప్రక్రియ రుబాయీ తరహాలో మాత్రాఛందస్సులో ఐదు పాదాల కవితా రూపంలో సృజించిన ప్రక్రియ 'ప్రపంచపది'. ఐదు పాదాలు కలిగి ఉండి, ప్రపంచ రీతులను, మానవ స్వభావాలను, సమాజ గమనాన్ని ప్రతిబింబించే కవితలు కాబట్టే వీటికి 'ప్రపంచపదులు' అని పేరు పెట్టారు. ప్రపంచపది కవితా నిర్మాణంలో ఒక ప్రత్యేకమైన శైలి ఉంది- మొదటి రెండు పాదాలలో ఒక స్థిరమైన విషయాన్ని/ భావాన్ని ప్రస్తావిస్తారు. తిరిగి అదే భావాన్ని ప్రకటించే జీవితానుభవాలను నాలుగైదు పాదాలలో ప్రకటిస్తారు. మూడవ పాదంలో మినహా మిగిలిన నాలుగు పాదాల్లో అంత్యప్రాస ఉంది. మూడవ పాదం మొదటి రెండు, చివరి రెండు పాదాలను తూకం వేయటానికి చేసిన ప్రయోగంగా అనిపిస్తుంది.

ప్రపంచపదుల్లో నాలుగు రకాల మాత్రా ఛందోగతులూ, వాటిలో సినారె చేసిన విశిష్ట ప్రయోగాలూ కనిపిస్తాయి. ఈ పుస్తకంలో ఇవి ఛందస్సు క్రమంలోనే కూర్చబడ్డాయి. 1. మిశ్రగతి (1-21), 2. చతురస్రగతి (22-48), 3. ఖండగతి (49-56), 4. త్రిస్ర గతి (57-108). త్రిస్రగతిలో రాసినవి ఎక్కువ అంటారు ముందుమాటలో డా.ఎన్.గోపి. ఈ కవితలలో సినారె విశ్వజనీనమైన స్వార్థం, స్నేహం, ప్రేమ, నమ్మకం వంటి మానవ సంబంధాలలోని గుణాలు, ఆధునిక సమాజంలో మారుతున్న మనుషుల విలువలు, ప్రకృతి నుంచి మనిషి నేర్చుకోవాల్సిన పాఠాలు వంటి అంశాలపై తన దృక్పథాన్ని వెల్లడించారు.

విశ్వ సృష్టికి, మానవ ఉనికికి వెనుక ఉన్న ఒక అదృశ్య మహా శక్తిని, ప్రేరణను విశ్లేషించే అద్భుతమైన నిర్మాణంతో సాగిన 'ప్రపంచపది'.

> ఏ రాపిడి లేకుండా వజ్రం ఎలా మెరుస్తుంది?
> ఏ అలజడి లేకుండా సంద్రం ఎలా నిలుస్తుంది?
> నడిపించే చైతన్యం లేనిదే నడవదు ఈ సృష్టి
> ఏ ప్రేరణ లేకుండా నాదం ఎలా పలుకుతుంది.
> ఏ స్పందన లేకుండా హృదయం ఎలా బతుకుతుంది?

ఈ విశ్వ చలనానికి వెనుక ఒక అదృశ్య ప్రేరణ, చైతన్యం ఉంది. రాయి లాంటి వజ్రానికి రాపిడి మెరుపును ఇస్తే, సముద్రానికి అలజడి ఉనికిని ఇస్తుంది. అలాగే మనిషి హృదయానికి 'స్పందన' మాత్రమే జీవాన్ని ఇస్తుంది. ప్రేరణ, శ్రమ లేని జీవితం శూన్యమనే ఉన్నతమైన భావనను కవి ఆవిష్కరించారు. మొదటి రెండు పాదాల్లో కవి ప్రకృతి సిద్ధమైన సత్యాలను ప్రశ్నల రూపంలో సంధించారు. 'ఏ రాపిడి లేకుండా వజ్రం ఎలా మెరుస్తుంది? ఏ అలజడి లేకుండా సంద్రం ఎలా నిలుస్తుంది?'అంటూ ప్రకృతిలోని వైరుధ్యాలను, వాటి వెనుక ఉన్న సహజ సూత్రాలను ఆవిష్కరించారు. ఆ తర్వాత మూడు, నాలుగు పాదాల్లో భౌతిక సత్యాల నుండి తాత్విక సత్యాల వైపు ప్రయాణిస్తూ, 'నడిపించే చైతన్యం లేనిదే నడవదు ఈ సృష్టి' అనే జగమెరిగిన సత్యాన్ని ప్రకటిస్తూ, దానికి కొనసాగింపుగా 'ఏ ప్రేరణ లేకుండా నాదం ఎలా పలుకుతుంది' అని ప్రశ్నించారు. చివరగా ఐదో పాదంలో ఈ బాహ్య సృష్టి సూత్రాన్ని అంతరంగ గమనానికి అన్వయిస్తూ, 'ఏ స్పందన లేకుండా హృదయం ఎలా బతుకుతుంది?' అనే ముగింపు వాక్యంతో కవితకు ఒక పరిపూర్ణమైన, శాశ్వతమైన అర్థాన్ని చేకూర్చారు.

ఈ కవితా వస్తువు చైతన్యం, ప్రేరణ, స్పందనల చుట్టూ తిరుగుతుంది. సృష్టిలోని ప్రతి చలనానికి, ప్రతి అందానికి వెనుక ఒక శ్రమ లేదా అంతర్గత శక్తుల ఘర్షణ (రాపిడి, అలజడి) ఉంటుందనేది ఇక్కడి ప్రధాన వస్తువు. బాహ్య ప్రపంచాన్ని నడిపించే ఒక చైతన్య శక్తి ఉన్నట్లే, మనిషిని అంతరంగాన నడిపించేది 'స్పందన' మాత్రమేనని కవి భావించారు. రాయి లాంటి వజ్రానికి రాపిడి మెరుపును ఇస్తే, మనిషి హృదయానికి స్పందన జీవాన్ని ఇస్తుందని సినారె ఈ కవిత ద్వారా ప్రతిపాదించారు. భౌతికమైన సృష్టి గమనాన్ని, సూక్ష్మమైన మానవ హృదయ చలనాన్ని ఒకే సూత్రంపై ముడిపెడుతూ, ప్రేరణ లేని జీవితం శూన్యమనే ఉన్నతమైన భావనను కవి ఇందులో ఎంతో రమణీయంగా ఆవిష్కరించారు.

కాలం అపరిమితమైన వేగాన్ని, విశ్వ నియమాలను ప్రశ్నించలేని మానవ అసహాయతను ఐదు పాదాల విశిష్ట నిర్మాణంలో బంధించిన కవిత

> సముద్రానికి చమురు పూస్తే నల్ల బడుతుందా?
> హిమనగానికి బొగ్గుపూస్తే నల్లబడుతుందా?
> తలుపులూ కిటికీలు ఎంతగా మూసుకొని ఉన్నా
> తరుముకొచ్చే కాల వాహిని తిరిగిపోతుందా?
> ముసురుకొచ్చే ముదిమి తన వల విసరకుంటుందా?

మొదటి రెండు పాదాల్లో ప్రకృతిలోని శాశ్వతత్వానికి, అపారత్వానికి ప్రతీకలైన సముద్రాన్ని, హిమవత్పర్వతాన్ని ఉదాహరిస్తూ 'సముద్రానికి చమురు పూస్తే నల్లబడుతుందా? హిమనగానికి బొగ్గుపూస్తే నల్లబడుతుందా?' అని కవి ప్రశ్నించారు. బాహ్యమైన శక్తులు ప్రకృతి సహజత్వాన్ని మార్చలేవనే సత్యాన్ని ఈ ప్రశ్నల ద్వారా స్థిరపరిచారు. ఆపై మూడు, నాలుగు పాదాల్లో భౌతిక సత్యం నుండి మానవ జీవిత గమనంలోకి ప్రవేశించి, 'తలుపులూ కిటికీలు ఎంతగా మూసుకొని ఉన్నా, తరుముకొచ్చే కాలవాహిని తిరిగిపోతుందా?' అంటూ కాలానికి, ప్రకృతికి ఉన్న అనంతశక్తిని

గుర్తుచేస్తారు. చివరగా ఐదో పాదంలో ఈ కాల ప్రవాహం వల్ల సంభవించే శారీరక మార్పును ప్రస్తావిస్తూ, 'ముసురుకొచ్చే ముదిమి తన వల విసరకుంటుందా?' అనే ముగింపు వాక్యంతో కవితకు అత్యున్నతమైన తాత్విక పరిణతిని, ఒక శాశ్వత సత్యాన్ని చేకూర్చారు.

ఈ కవితా వస్తువు కాలం సర్వశక్తిమత్వాన్ని, వృద్ధాప్యం (ముదిమి) అనే ప్రకృతి సహజ సూత్రాన్ని చర్చిస్తుంది. సృష్టిలోని గొప్ప శక్తులను మనుషులు తమ స్వల్ప ప్రయత్నాలతో మార్చలేరని, అలాగే కాలం తెచ్చే మార్పులను ఏ శక్తులూ అడ్డుకోలేవని ఇక్కడ కవి స్పష్టం చేశారు. మనిషి ఎంతగా దాచుకోవాలని ప్రయత్నించినా, భౌతికమైన గోడలను నిర్మించుకున్నా ప్రవహించే కాలాన్ని ఆపలేడనేది కవి బలమైన భావన. కాలం ముసలితనం అనేవి ఎవరికీ మినహాయింపు ఇవ్వవని, అవి తమ వలలను విసరడం ఖాయమనే చేదు నిజానికి సినారె ఇక్కడ అక్షర రూపమిచ్చారు. ప్రకృతి శక్తుల శాశ్వతత్వాన్ని, మానవ జీవితంలోని అనివార్య పరిణామాలను ఒకదానితో ఒకటి ముడిపెడుతూ, కాలం ముందు మనిషి ఎంత అల్పుడో గుర్తుచేసి, జీవిత సత్యాన్ని గ్రహించమనే హెచ్చరికను కవి ఈ ప్రపంచపది ద్వారా ఎంతో ఆర్ద్రంగా అందించారు.

మానసిక శక్తుల అనంతత్వాన్ని ఐదు పాదాల అత్యంత హృద్యమైన కవితా నిర్మాణంలో ఆవిష్కరించిన 'ప్రపంచపది'

మింటికుందో యేమోగానీ కంటికేదీ పరిమితి ?
దిక్కుకుందో యేమోగానీ మొక్కుకేదీ పరిమితి ?
అన్నిటికి గిరిగీసి చూపే ఆ ప్రయత్నం వ్యర్థమే –
భాషకుందో యేమోగానీ ధ్యాసకేదీ పరిమితి ?
శ్వాసకుందో యేమోగానీ ఆశకేదీ పరిమితి ?

మొదటి రెండు పాదాల్లో బాహ్య ప్రపంచంలోని భౌతిక హద్దులను, మానవుని అంతర్గత శక్తుల అపరిమితత్వాన్ని పోలుస్తూ 'మింటికుందో యేమోగానీ కంటికేదీ పరిమితి? దిక్కుకుందో యేమోగానీ మొక్కుకేదీ పరిమితి?' అని కవి ప్రశ్నించారు. ఆకాశానికి, దిక్కులకు హద్దులు ఉన్నాయేమో కానీ, చూసే చూపుకు, భక్తితో చేసే మొక్కుకు పరిమితులు లేవనే సత్యాన్ని ఇక్కడ ప్రతిష్ఠించారు. ఆపై మూడు, నాలుగు పాదాల్లో అనంతమైన సృష్టిని పరిధుల లోపల బంధించాలనుకునే లౌకిక బుద్ధిని విమర్శిస్తూ, 'అన్నిటికి గిరిగీసి చూపే ఆ ప్రయత్నం వ్యర్థమే – భాషకుందో యేమోగానీ ధ్యాసకేదీ పరిమితి?' అంటూ మనిషి ఏకాగ్రతకు, ఆలోచనకు గిరి గీయడం సాధ్యం కాదని స్పష్టం చేశారు. చివరగా ఐదో పాదంలో శారీరక పరిమితికి, మానసిక అనంతత్వానికి ఉన్న లంకెను ముడిపెడుతూ, 'శ్వాసకుందో యేమోగానీ ఆశకేదీ పరిమితి?' అనే ముగింపు వాక్యంతో ఈ కవితను ఒక సార్వజనీన తాత్విక శిఖరానికి చేర్చారు.

ఈ కవితా వస్తువు మానవుని ఆలోచనా పరిధిని, ఆశలను, అనుభూతులను బంధించలేని 'అనంతత్వం' చుట్టూ తిరుగుతుంది. మనిషి తన చుట్టూ ఉన్న భౌతిక ప్రపంచానికి సరిహద్దులు (గిరులు) గీసుకోవచ్చు కానీ, అతని అంతరంగ తరంగాలకు ఏ పరిమితులూ అడ్డుకట్ట వేయలేవనేది ఇక్కడి ప్రధాన వస్తువు. శరీరం జీవించడానికి

శ్వాసకు ఒక పరిమితి, అంతం ఉన్నప్పటికీ, మనిషిని నిరంతరం ముందుకు నడిపించే ఆశకు మాత్రం చావు లేదని కవి భావించారు. భాషకు వ్యాకరణ పరిధులు ఉన్నా భావనలకు, ధ్యాసకు హద్దులు ఉండవని సినారె ఎంతో రమణీయంగా ప్రతిపాదించారు. ప్రకృతి శక్తుల కంటే, శారీరక ధర్మాల కంటే మనిషి ఆశలు, ఆకాంక్షలు ఎంతో విస్తృతమైనవని, సమాజం విధించే ఏ శృంఖలాలూ మనస్సును బంధించలేవని చాటిచెప్పడమే ఈ ప్రపంచపదిలోని కవి ఉన్నతమైన భావన.

ప్రతి వస్తువు, జీవి పరమార్థాన్ని, వాటి సార్థకతను ప్రశ్నించే విలక్షణమైన ఐదు పాదాల కవితా నిర్మాణంతో సాగిన 'ప్రపంచపది'.

ఆయుస్సును పొడిగించకపోతే ఔషధమా అది?
అక్రమాల నెదిరించక పోతే ఆయుధమా అది?
తన విలువెంతో చూపినప్పుడే ఉనికికి అర్థం మనసుకు
ఊపిరి చుట్టకపోతే మారుతమా అది?
చావును ఇరుకున పెట్టకపోతే జీవితమా అది?

మొదటి రెండు పాదాల్లో లౌకిక, సామాజిక విషయాలను ప్రస్తావిస్తూ 'ఆయుస్సును పొడించకపోతే ఔషధమా అది? అక్రమాల నెదిరించక పోతే ఆయుధమా అది?' అని కవి ప్రశ్నించారు. రోగాన్ని నయం చేసి ప్రాణాన్ని నిలపనిది మందు కాదని, సమాజంలోని అన్యాయాన్ని ఎదిరించనిది ఆయుధం కాదంటూ వాటి ప్రాథమిక ధర్మాలను ఇక్కడ గుర్తుచేశారు. మూడు, నాలుగు పాదాల్లో ఈ సత్యాన్ని మరింత లోతుగా విశ్లేషిస్తూ, 'తన విలువెంతో చూపినప్పుడే ఉనికికి అర్థం' అనే సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించి, దానికి ప్రకృతి శైలిని జోడిస్తూ 'మనసుకు ఊపిరి చుట్టకపోతే మారుతమా అది?' అని ప్రశ్నించారు. గాలి కేవలం వీచడం కాదు, అది మనసుకు ఊపిరిగా మారినప్పుడే దానికి సార్థకత అని చెబుతూ, చివరగా ఐదో పాదంలో జీవితం చరమాంకాన్ని సవాలు చేస్తూ 'చావును ఇరుకున పెట్టకపోతే జీవితమా అది?' అనే అత్యున్నతమైన ముగింపు వాక్యంతో ఈ కవితా నిర్మాణాన్ని ముగించారు.

ఈ కవితా వస్తువు 'సార్థకత' 'పోరాట పటిమ' చుట్టూ తిరుగుతుంది. సృష్టిలో పుట్టిన ప్రతిదానికీ ఒక నిర్దిష్టమైన బాధ్యత, విలువ ఉంటాయని, ఆ బాధ్యతను నెరవేర్చినప్పుడే దానికి ఉనికి ఉంటుందనేది ఇక్కడి ప్రధాన వస్తువు. మనిషి కేవలం పుట్టాం, మరణించాం అన్నట్లుగా బతకడం కాకుండా, తన ఉనికికి ఒక అర్థాన్ని వెతుక్కోవాలని కవి భావించారు. మృత్యువు నిశ్చయమైనప్పటికీ, దానికి భయపడి లొంగిపోకుండా, తన సత్కర్మలతో, సాధనతో ఆ చావును సైతం ఇరుకున పెట్టేలా (చావు కంటే మిన్నగా కీర్తిని పొందేలా) బతకడమే నిజమైన జీవితమని సినారె ఇక్కడ ప్రతిపాదించారు. పిరికితనంతో, నిష్క్రియగా బతికే జీవితం వ్యర్థమని, ప్రతికూలతలను ఎదిరిస్తూ, సమాజానికి మేలు చేస్తూ, మృత్యుంజయంగా నిలవడమే మానవ జీవిత పరమార్థమనే ఉన్నతమైన తాత్విక భావనను కవి ఈ ప్రపంచపది ద్వారా ఎంతో శక్తిమంతంగా ఆవిష్కరించారు.

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN : 2277-7881; IMPACT FACTOR – 5.818; IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
VOLUME 7, ISSUE 8(2), AUGUST 2018

సమాజంలో ప్రతి ప్రాణి, ప్రతి వస్తువు సాధించాల్సిన పరమార్థాన్ని, సాఫల్యతను ఐదు పాదాల అద్భుతమైన కవితా నిర్మాణంలో ఆవిష్కరించిన 'ప్రపంచపది'

పక్షిరెక్కలకు మబ్బులు గొడుగులు పట్టినప్పుడే సార్థక్యం
పారేయేటికి పైరుగొంతులో పాడినప్పుడే సార్థక్యం.
ఏ లక్ష్యానికి కట్టుపడక బతుకీడ్చుకుపోతే ఏంలాభం-
నేర్చిన చదువుకు జాతి జాతకం మార్చినప్పుడే సార్థక్యం
కట్టు బానిసకు సంకెళ్లు మట్టిగరిచినప్పుడే సార్థక్యం.

మొదటి రెండు పాదాల్లో ప్రకృతిలోని అందమైన పరస్పర సహకారాన్ని ఉదాహరిస్తూ 'పక్షిరెక్కలకు మబ్బులు గొడుగులు పట్టినప్పుడే సార్థక్యం, పారేయేటికి పైరుగొంతులో పాడినప్పుడే సార్థక్యం' అని కవి పేర్కొన్నారు. ఎండ తగలకుండా పక్షికి మేఘం నీడనివ్వడంలో, ఎండిపోతున్న చేను దాహాన్ని నది తీర్చడంలోనే వాటి ఉనికికి నిజమైన విలువ చేకూరుతుందని ఇక్కడ స్థాపించారు. ఆపై మూడు, నాలుగు పాదాల్లో కేవలం బతుకును ఈడ్చేయటమే కాకుండా ఒక ఆదర్శం వైపు నడవాలని హెచ్చరిస్తూ, 'ఏ లక్ష్యానికి కట్టుపడక బతుకీడ్చుకుపోతే ఏంలాభం-' అని ప్రశ్నిస్తూ దానికి కొనసాగింపుగా 'నేర్చిన చదువుకు జాతి జాతకం మార్చినప్పుడే సార్థక్యం' అని సామాజిక బాధ్యతను గుర్తుచేశారు. చివరగా ఐదో పాదంలో విప్లవాత్మకమైన మార్పును ఆకాంక్షిస్తూ 'కట్టు బానిసకు సంకెళ్లు మట్టిగరిచినప్పుడే సార్థక్యం' అనే ఉద్వేగభరితమైన ముగింపు వాక్యంతో కవితా నిర్మాణానికి ఒక శక్తిమంతమైన తాత్విక పరిపూర్ణతను తీసుకువచ్చారు.

ఈ కవితా వస్తువు జీవన సార్థకత, సామాజిక ప్రయోజనం స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల చుట్టూ తిరుగుతుంది. స్వార్థంతో కాకుండా తోటి సమాజానికి, ప్రకృతికి మేలు చేసినప్పుడే ఏ ఉనికికైనా సార్థకత లభిస్తుందనేది ఇక్కడి ప్రధాన వస్తువు. కేవలం లౌకిక అవసరాల కోసం జీవించడం వ్యర్థమని, ప్రతి ఒక్కరికీ ఒక ఉన్నతమైన ఆశయం ఉండాలని కవి బలంగా భావించారు. చదువు అనేది కేవలం వ్యక్తిగత ఎదుగుదలకు కాక, ఒక సమాజం లేదా దేశం తలరాతను (జాతి జాతకం) మార్చేలా ఉపయోగపడాలని, సమాజంలో ఉన్న బానిసత్వం, అణచివేత వంటి సంకెళ్లు తెగిపోయినప్పుడే ఆ వ్యవస్థకు విముక్తి కలుగుతుందని సినారె ప్రతిపాదించారు. ప్రకృతి ధర్మాల నుండి మానవ సమాజ విముక్తి వరకు అన్నిటికీ ఒక లక్ష్యం, ప్రయోజనం ఉండాలనే ఉన్నతమైన భావనను కవి ఈ ప్రపంచపది ద్వారా ఎంతో స్ఫూర్తిదాయకంగా ఆవిష్కరించారు.

సూక్ష్మంలో మోక్షాన్ని, బాహ్య సృష్టికి మూలమైన అంతర్గత సత్యాన్ని శోధించే అద్భుతమైన ఐదు పాదాల కవితా నిర్మాణంతో సాగింది 'ప్రపంచపది'

నింగిలోతును చూడగోరితె నీటిచుక్కను కలుసుకో
రత్నతత్వం చూడగోరితె రాతిముక్కను కలుసుకో
అణువునడిగితె తెలియదా బ్రహ్మాండమంటే యేమిటో-

మౌనశిల్పం చూడగోరితే మంచుగడ్డను కలుసుకో
మనిషిమూలం చూడగోరితే మట్టిబెడ్డను కలుసుకో

మొదటి రెండు పాదాల్లో ప్రకృతిలోని అనంతత్వానికి, అందులోని అత్యంత సూక్ష్మమైన రూపానికి గల సంబంధాన్ని పోలుస్తూ 'నింగిలోతును చూడగోరితే నీటిచుక్కను కలుసుకో, రత్నతత్వం చూడగోరితే రాతిముక్కను కలుసుకో' అని కవి పేర్కొన్నారు. విశాలమైన ఆకాశపు రహస్యం ఒక చిన్న నీటి బిందువులో, అమూల్యమైన రత్న స్వభావం ఒక సాదా రాతి ముక్కలో దాగి ఉంటుందనే సత్యాన్ని ఇక్కడ ప్రతిష్ఠించారు. ఆపై మూడు, నాలుగు పాదాల్లో భౌతిక సత్యాల నుండి తాత్విక దృష్టి వైపు పయనిస్తూ, 'అణువునడిగితె తెలియదా బ్రహ్మాండమంటే యేమిటో-' అనే విశ్వజనీన సూత్రాన్ని ప్రకటించి, దానికి కొనసాగింపుగా 'మౌనశిల్పం చూడగోరితే మంచుగడ్డను కలుసుకో' అని ప్రకృతిలోని నిశ్శబ్ద సౌందర్యాన్ని ఆవిష్కరించారు. చివరగా ఐదో పాదంలో ఈ సృష్టి క్రమాన్ని మానవ ఉనికికి అన్వయిస్తూ, 'మనిషిమూలం చూడగోరితే మట్టిబెడ్డను కలుసుకో' అనే అమోఘమైన ముగింపు వాక్యంతో కవితకు అత్యున్నతమైన తాత్విక పరిపూర్ణతను తీసుకువచ్చారు.

ఈ కవితా వస్తువు 'మూలాన్వేషణ' 'సూక్ష్మ-స్థూల సమన్వయం' చుట్టూ తిరుగుతుంది. ఈ విశ్వంలో ఏ గొప్ప విషయమైనా, ఏ పెద్ద శక్తయినా ఒక చిన్న అణువు లేదా మూలం నుండే ప్రాణం పోసుకుంటుందనేది ఇక్కడి ప్రధాన వస్తువు. బ్రహ్మాండం రహస్యం అణువులోనే దాగి ఉన్నట్లు, ఎంతటి మహోన్నతమైన మనిషి అయినా చివరికి మట్టి నుండి పుట్టి మట్టిలోనే కలిసిపోయే వాడేనని, అతని ఉనికికి మూలం మట్టిబెడ్డేనని కవి భావించారు. అహంకారాన్ని వీడి లోతుగా ఆలోచిస్తేనే సృష్టి , జీవుల అసలు తత్వం బోధపడుతుందని సినారె ఇక్కడ ప్రతిపాదించారు. బాహ్యమైన వైభవాన్ని చూసి భ్రమపడకుండా, ప్రతిదాని వెనుక ఉన్న సహజమైన, ప్రాథమికమైన మూలాన్ని గౌరవించాలనే ఉన్నతమైన తాత్విక భావనను కవి ఈ ప్రపంచపది ద్వారా ఎంతో రమణీయంగా ఆవిష్కరించారు.

అల్పంగా కనిపించే శక్తుల వెనుక ఉన్న అనంతమైన సామర్థ్యాన్ని, సానుకూల మార్పు ప్రభావాన్ని ఐదు పాదాల అత్యంత ప్రభావవంతమైన కవితా నిర్మాణంలో ఆవిష్కరించిన 'ప్రపంచపది'

చీకటికి చురకపెడుతుందిలే చిన్ని మిణుగురు పురుగు
మొండివానను ఆపుతుందిలే రెండు మూరల గొడుగు
మంచి ఏ కొంచెమైనా చాలు మార్పుతేవాలంటె-
దూరాన్ని చెరిపివేస్తుందిలే బారుచీమల పరుగు
పాపాన్ని కడిగివేస్తుందిలే పాలనవ్వుల నురుగు

మొదటి రెండు పాదాల్లో ప్రకృతిలోని చిన్న చిన్న శక్తులు పెద్ద సవాళ్లను ఎలా ఎదుర్కొంటాయో ఉదాహరిస్తూ 'చీకటికి చురకపెడుతుందిలే చిన్ని మిణుగురు పురుగు, మొండివానను ఆపుతుందిలే రెండు మూరల గొడుగు' అని కవి పేర్కొన్నారు. గాఢాంధకారాన్ని ఎదిరించడానికి ఒక చిన్న మిణుగురు కాంతి, ఆకాశం కురిపించే పెద్ద వర్షాన్ని ఆపడానికి చిన్న గొడుగు చాలని ఇక్కడ నిరూపించారు. ఆపై మూడు, నాలుగు పాదాల్లో ఈ భౌతిక సత్యాల నుండి

సామాజిక మార్పు వైపు ప్రయాణిస్తూ, 'మంచి ఏ కొంచెమైనా చాలు మార్పుతేవాలంటె-' అనే అద్భుత సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించి, దానికి కొనసాగింపుగా జీవుల ఐక్యతను చాటుతూ 'దూరాన్ని చెరిపివేస్తుందిలే బారుచీమల పరుగు' అని వివరించారు. చివరగా ఐదో పాదంలో అమాయకత్వపు పవిత్రతను ప్రస్తావిస్తూ, 'పాపాన్ని కడిగివేస్తుందిలే పాలనవ్వుల నురుగు' అనే పరమార్థంతో కవితా నిర్మాణానికి ఒక అద్భుతమైన తాత్విక ముగింపును ఇచ్చారు.

ఈ కవితా వస్తువు 'అల్పత్వంలోని మహాశక్తి', 'సానుకూలత', , 'మార్పు' చుట్టూ తిరుగుతుంది. సమాజంలో లేదా జీవితంలో ఒక పెద్ద మార్పును తీసుకురావడానికి భారీ శక్తులు అవసరం లేదని, చిన్న ప్రయత్నమైనా అది మంచిదైతే చుట్టూ ఉన్న చెడును అంతం చేయగలదనేది ఇక్కడి ప్రధాన వస్తువు. చీమల క్రమశిక్షణ, ఐక్యత ఎంతటి దూరాన్నైనా అధిగమించగలవని, అలాగే పసిపిల్లల నిష్కల్మషమైన పాలనవ్వులు లోకంలోని పాపాన్ని సైతం కడిగివేయగలవని కవి బలంగా భావించారు. పరిమాణంలో చిన్నదైనా గుణంలో గొప్పదైన ప్రతి అంశానికి సృష్టిలో ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉందని సినారె ఇక్కడ ప్రతిపాదించారు. నిరాశలో ఉన్న మానవాళికి ఆశను, నమ్మకాన్ని నూరిపోస్తూ, చిన్న సత్కార్యమైనా అది సమాజ హితానికి ఎలా దోహదపడుతుందో చాటిచెప్పడమే ఈ ప్రపంచపదిలోని కవి ఉన్నతమైన భావన.

ఈ గద్దె కోసమేనా ఇన్ని వేషాలు వేసేది?
ఈ గడ్డి కోసమేనా ఇన్ని మోసాలు చేసేది?
ఇన్నాళ్లు మనిషంటె ఏమేమొ అంచనా వేశాను
ఈ ప్రాణి కోసమేనా ఇన్ని ప్రాణాలు తీసేది?
ఈ పేరు కోసమేనా ఇన్ని పాపాలు మోసేది?

దీని నిర్మాణాన్ని పరిశీలిస్తే, మొదటి రెండు పాదాల్లో సమాజంలోని రాజకీయ, అధికార లాలసతను, నైతిక పతనాన్ని ప్రశ్నిస్తూ 'గద్దె, గడ్డి' అనే పదాల ప్రాసతో కవి ఒక బలమైన పునాదిని వేశారు. మూడు, నాలుగు పాదాల్లో మానవ నైజంపై తను పెట్టుకున్న అంచనాలు ఎలా తలకిందులయ్యాయో వివరిస్తూ, కేవలం స్వార్థం కోసం తోటి ప్రాణాలను తీయడానికి కూడా వెనుకాడని మనిషి నైచ్య రూపాన్ని ఆవిష్కరించారు. చివరగా ఐదో పాదంలో 'పేరు కోసం పాపాలు మోయడం' అనే పరమార్థాన్ని చెబుతూ, కవిత మొత్తాన్ని ఒక తాత్విక ముగింపు వైపు నడిపించారు. ప్రతి పాదంలోనూ ప్రశ్నార్థకాన్ని ఉంచుతూ, పాఠకుడి అంతరాత్మను నిలదీసేలా సాగే లయబద్ధమైన శైలి ఈ కవితా నిర్మాణంలో ప్రత్యేకంగా కనిపిస్తుంది.

ఈ కవితా వస్తువు విశ్వజనీనమైన మానవ ప్రవృత్తిని, సమాజంలోని విలువల్లేని ఆధునిక జీవన విధానాన్ని ఎండగడుతుంది. పదవులు, అధికారం (గద్దె) కోసం మనుషులు వేసే వేషాలను, కేవలం పొట్టకూటి కోసం లేదా స్వల్ప లాభాల (గడ్డి) కోసం చేసే మోసాలను కవి ఇక్కడ ఈసడించుకున్నారు. మనిషిని ఉన్నతమైన ప్రాణిగా ఊహించిన కవి భావన, లోకంలోని క్రూరత్వాన్ని చూసి తీవ్ర నిరాశకు లోనైనట్లు ఇక్కడ స్పష్టమవుతుంది. క్షణభంగురమైన కీర్తి, ప్రతిష్టల (పేరు) కోసం మనుషులు ఎంతటి పాపకార్యాలకైనా ఒడిగడుతున్నారనే చేదు నిజాన్ని సినారె ఎంతో

ఆర్ద్రతతో, ఆవేదనతో ఇందులో వ్యక్తపరిచారు. మనిషి తన ఉనికిని, మానవత్వాన్ని కోల్పోతున్నాడనే సత్యాన్ని సమాజానికి కనువిప్పు కలిగేలా హెచ్చరించడమే ఈ ప్రపంచపదిలో కవి ఉద్దేశం.

డా. సి. నారాయణరెడ్డి 'ప్రపంచపదులు' కేవలం ఐదు పాదాల కవితా సంకలనం కాదు; అది మానవ జీవిత రథాన్ని నడిపించే తాత్విక చైతన్య స్రవంతి. ఛందస్సులో ఆయన చేసిన ప్రయోగాలు, పండిత పామరులను మెప్పించే సరళ శైలి, లోకరీతులపై ఆయనకున్న నిశిత పరిశీలన ఈ 'ప్రపంచపదులు' ద్వారా స్పష్టమవుతోంది. అక్షరాన్నే శ్వాసగా మార్చుకున్న సినారె సృష్టించిన ఈ 'ప్రపంచపది' ప్రక్రియ తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో నిరంతరం నిలిచిపోయే ఒక సృజన క్రియ.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు

1. డా.సి.నారాయరెడ్డి 'ప్రపంచ పదులు'
2. సినారె సాహితీ వైభవం- జాతీయ సదస్సు వ్యాస సంకలనం- తెలుగు శాఖ, ఉవి